

БОРОТЬБА за волю

Ч. 7-8. Рік I. Лип. -Серп.. 1940. Вінніпег Канада.

THE STRUGGLE FOR FREEDOM

July-August, 1940
No 7-8 Vol. I.

Winnipeg, Man.
Canada

Published by:
D. VITOWSKY ASS'N
667 Flora Ave.

Printed in Canada

БОРОТЬБА ЗА ВОЛЮ

Видає Т-во С. С. ім. Д. Вітовського у Вінніпегу.
Адреса: 667 Flora Ave., Winnipeg, Man.

Ч. 7-8. Рік I. Лип. - Серп. 1940. Вінніпег

СЛОВА БЕЗ ДІЛ

СЛОВА БЕЗ ДІЛ, ЯК ТІЛО БЕЗ ДУШІ,
ВАРТОСТІ В СВІТІ НЕМАЄ.
ЛИШ ТОЙ ГІДНИЙ, ХТО ВПРАЦІ ВСІ СЛОВА
В ДІЛА ВЗНЕСЛІ ОБЕРТАЄ.

НА ТЕ РОЗУМ, РУКИ, ЗНАННЯ, СИЛА,
ЩОБ ІХ МУДРО ВСІХ ЗУЖИТИ,
БО БЕЗ ТОГО, НІХТО НЕ В СИЛІ
ЩОСЬ ГІДНОГО СОТВОРИТИ.

ЛЮДИ ПУСТОМОВНІ — ЖИВІ ТРУПИ,
ВСЯКІ ДІЛА В НИХ КОНАЮТЬ;
САМІ СОБІ ЧИНЯТЬ ЗЛО І КРИВДУ
І ВСЕ ДОБРО ПРОСИПЛЯЮТЬ.

В ПУСТОСЛОВНИХ ЛАДУ НІ ПОРЯДКУ
НІДЕ НІКОЛИ НЕМАЄ.
ЛИШ ТОЙ ГІДНИЙ, ХТО ПРАЦЕЮ СЛОВА
В ДІЛА ДОРБІ ОБЕРТАЄ.

С. М. Дорошук.

Ганни Мандриш.

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА.

Реферат

Творчість Ольги Кобилянської відзначається цілковитою оригінальністю, особливо в змальованню жінки. Душа письменниці вітає безперечно у самій височині й вона в своїх творах старається вирвати героїв з оточуючих невідрадних обставин життя, з малокультурного середовища і заставити їх думками, бажаннями линути у ту височинь, прагнути ліпшого духового життя, жадати оновлення людства.

До появи творів Ольги Кобилянської в українській літературі не було видатних жіночих постатей. Це все переважно побутові типи, жінка-отрадниця, безвольна жертва сліпих материнських та любовних інстинктів. Затерлась історична давнина й забуті були величні постаті, як княгиня Ольга, Рогніда, Роксоляна та Маруся Богуславка. Та Кобилянська творчим духом своєю відроджує нам тип жінки і терпелива отрадниця починає почувати в собі гноблену віками достоїнність людини і стає згодом до боротьби за право отсеї людини. І тип колишньої жінки-невольниці перероджується в володарський жіночий тип. В своїх героїв вона втілює бажання освіти, щоби усунути небезпеку від того туману, що заслонює обрій історичної давнини українського народу і кличе: "Світла, світла!"

Для оправдання потреби вищості, аристократизму духа своїх героїв вона намагається відшукати таємні душевні зв'язки до них від героїчних постатей історичної минувшини: "Згадуйте предків своїх, щоб історія перед нами не згасла і золоті нитки не згубить" — так каже вона.

Елементи творчості Ольги Кобилянської є головні такі: природа, люде і людський дух.

Вона віддалася природі, заслухалася в її говір і природа винагородила її образами. Як рідна дитина зеленої Буковини, вона глибокою, ніжною душею

відчула її красу і дала нам такі прекрасні, розкішні картини буковинської природи, що ними весь світ не може налюбуватися. Тут її ліричний талант заблищав справжніми перлами. Природа в її очах не демонічна, як у романтиків Шеллінгової доби або Уельса, і не мертва як у Оскарда Уальда, але подібна до Коцюбинського світ цілющої, благодатної краси. В своїй творі "Природа" вона говорить так:

"Я понеслаби її, кудиб і не зайшла, оцю батьківщину мою, гори мої, смерекові великани мої, їх красу і силу, ту могутню поезію їх. Вони одні не цуралися сироти, кормили її спрагнену душу своєю тихою німою красою, виплекали своєю вдачею характер у мені, нап'ятували його своїм сумовито тужним пятном, тому я їх дитина"....

А ось малюнок ріки в глибинах ліса, яка каже сама про себе так:

"Я глибока, безмежно глибока. Оскільки вузша, остільки глибша. Отсе широке пишне листя, що пливає тут і там по мені — що незамітною стебиною здоймається з мого замученого дна до ясного світла — воно тобі скаже, яка я глибока. Це мая сила і моє багатство"...

В нарисі "Лісова Мати" стара смерека, матір ліса, стоїть як віщунка доброго і злого на землі.

—Коли вона застогне серед бурі, то це певно щось більше, як лиш боротьба з негодою. Оця мати ліса мала сірий мох на пні і на галузях. Її галузя були мов рукави, такі великі й широкі, як трикратний рукав гуцульської богацької сорочки. Так глибоко й розкішно, так тяжко спадали віти з сильних галуз, начеб свята земля сама їх до себе притягала".

Або знова:

—Коли йдеш в ліс, ти не застанеш тут такого ладу як в гарно виплеканим і з розвагою заложеним саді — та зате стрінеш ти в лісі таку силу й потугу, стільки несвідомої поезії і краси з першої

руки, про яку в гарно вишлеканім саді і не сніать, а тобі тоді з подиву серце замовкне"...

Картини Парасчиної мандрівки пралісом до чортівського млина вражають демонізмом малюнку й нагадують образи пекла, великого італійця Данте.

Описи природи у Кобилянської роблять непереможне вражіння тому, що природу вона описує, як щось живе; подібне людській громаді, звязане нерозривно з людиною. В своїому творі "Битва" вона описує просту річ: як зайшли люде-наємники вирубували віковичний праліс, але в цій простій події її малюнок дає величезну трагедію. Читач якби бачив, як стоїть перед ним живий могутній праліс і ці люде-наємники роблять на нього напад подібний до нападу дикунів воротів.

Другою основою творчости Кобилянської є люде — український простий нарід і серед нього видатні особистості. Тут талант письменниці зумів опанувати найтаємніші глибини людської душі. Доказ на це є її оповідання "Земля", що є одною з найкращих книг в українськім письменстві.

В "Землі" всі типи і найрізніші характери зображені з дійсною артистичною правдивістю та вірністю і яскраво виступають на малюнку та чарують око. Тут і хлібороби-мужики і зарібники та слуги, і пан і піп та попада, і учитель, і жида, цигани й злодії, і село та місто, і військо — все на тій землі, яка нічого не має з того, що родить і нас годує а без якої чоловік і народ нічого не значить, від якої всі залежні.

В сім оповіданні буденна праця українського селянина виступає як творчість і стоїть далеко вище описів праці мужика в подібнім романі французького письменника Золя, де праця селянина — се тільки простий, життєвий труд, який приносить йому стільки а стільки гроша. У нашого трудовика-селянина чуття до землі якесь святе. Сей проникнутий настрій героїв, любов до сотворіння, описи природи та як мужики йдуть у поле з плугами і як вони тими срібними плуга-

ми кохають — вирізблюють святу землю; як вони сіють і як при тім сіяню моляться з ним ціла природа, як при тім сяє небо, співає радісно пташка і як цілий той зелений мужицький світ дише всеплодючою силою і переповнює нею душу людини і звіря, — те все захоплює читача надзвичайно а розвязка всяких душевних суперечок героїв врешті дає нам повне моральне й мистецьке вдоволення.

На тлі сеї любови нашого селянина до рідної землі письменниця творить найкращі картини родинного життя. Любов батьків до Михайла, сцени кохання між Михайлом та Анною а материний жаль при убитім Миихайлі — се зразець вияву найвищого трагічного почування. Не можна поминути й не сказати, що сей твір є з найсильнайших не тільки української письменницької творчости XIX ст., але й загально — європейської.

Се натхнене відношення нашого селянина до рідної землі відбивається і в інших творах Кобилянської, так в нарисі "Юда" нещасний Андрій скаржиться про свій зрадницький злочин:

—Двоє не простить мені мого нещастя. То є душа мого сина, а потім наша нива. Може я ще здиблюсь на тім світі з моїм сином, і може він простить мені, що я завинив. Може. Але моя нива цей кусень землі, яка походить з діда прадіда, і яку обробляли руки мого сина, з нею я ніколи не здибаюсь і вона не простить мені ніколи, що я зробив її сиротою і відняв від неї руки, які її обробили. Вона мене мучитиме кожної весни за мої і його руки. Вона жде при сході сонця і при світлі місяця, жде нас, коли зеленіє і збіжжя колишеться як найкрасше, все і кожного часу нас дожидає, поки не прийдемо і не дамо їй того, що ми їй давали від тоді, як почалось наше життя. Працю!"

Або, як в "лісті засудженого на смерть воляка до своєї жінки", де він прощається такими словами:

—Марійко, не плач! Дивись, не думай про мене. Думай за ту землю, котру тобі лишаю. За той зелений клаттик, через котрий журчить потік, де росте та розлога верба, що з неї ми кожного року перед Великоднем рвали шутки тай несли святити до церкви. Памятай на нашу корову, що всіх в хаті годує, що за мною так рикала; як я відходячи, послідний раз кинув їй сіна в жоліб. Дивися, щоб вона ніколи не була голодна.”

Третім елементом творчости Ольги Кобилянської є людський дух. В сій сфері вона, можна сказати, по бунтарськи висунула новий ще тоді в нашій літературі ідеал боротьби за обнову душ, ідеал духової самостійної одиниці. Вона кличе кинути омертвляюче окруження і шукати нових спромог, нових талантів душі, най народиться свободна людина з розумом.

—“Ах, ми така низько думаюча маса, що не вміє одушевлятися” — каже вона — чому в нас так мало гордості і відпёрної сили, так мало наклону до вєличі... Ми не горді, ми наймити з природи і вміємо лиш жалуватися!”

Полишити треба все те, бути собі цілею, боротися за кращу само-свідомість, удосконалювати себе, розвивати свої сили. “Сотворити таке щось, що поривало би! Стреміти до останніх вершин совършеної особистости: “Розцвітуса в моїй праці, мов та рожа!”

В своїх творах Кобилянська уділює багато місця боротьбі з духовою неволею жіноцтва, яке терпіло під фальшивими поглядами на становище жінки в суспільстві. Однак ся боротьба не має нічого спільного з емансипаційним жіночим рухом, бо найвищим жіночим ідеалом ставить Кобилянська скрізь ідеал доброї жінки, доброї матері з найкраще розвиненим духом, бо саме в жіночих руках лежить управа характерів людських, виховання живих людей, — се обов-

язок жінки. Вони повинні розвивати історію народу і впливати на оточення не тільки полом своїм, але і прекрасними, великими, примірними характеристиками.

Хоч в своїх творах Ольга Кобилянська побільшу займається особистостями, а проте ніколи не забуває про цілий український нарід взагалі та про справу українського визволення. Так словами своєї героїні Наталки говорить вона:

—“Завдайте собі праці, щоб стали таким, яким я вас уважаю: розумним чоловіком із вірою в ідеальні вимоги життя і пориваючим приміром для загалу. Нашому народові треба проводирів усюди й усюди.”

Наскрізь же вона спонукує ушляхотнювати свої душі, здобувати цивілізацію в своїй хаті, творити свою власну українську культуру. Нам треба характерів, робітників завзятих, що беруться і за найдрібнішу цеглу, не погорджуючи нею для здобування своєї держави.

Сама особа письменниці викликає великий подив у всіх. Як могла загорітися така велика душа в такому глухому запліснявілому житті, яке її оточувало. Люде без животворного розмаху, без ідеалів, без гордих мрій. Чоловіки урядники з бюр або шкіл, всі з маленькими, маленькими цілями, жінки невільниці з одноманітним од віків життям, — се складало атмосферу буковинсько-румунсько-австрійської дійсности. Деся там в світі, поза околами мертвецької провінції, буває життя. Палають пожари революцій, руйнуються здряхлілі основи, повстають генії, що ведуть визволені маси в краще майбутнє та тут не чується відгуків тої боротьби. І як родяться акорди пісень у стилі “Вальс Мелянколік”, так зроджується в таку хвилю нова творча краса, нова муза, великий поетичний геній — Ольга Кобилянська.

І вірно змалював поет стислими образами пос-

татъ письменниці та предмет її творчости:

Стезя терниста і нерівна, —
Її тернам не видно меж...
Та, Духу світлого Царівна,
Неутомимо ти ідеш.

Сльоза від болю не заблима, —
Лише затиснуться вуста...
Нечутним кроком за плечима —
Неодлучима Самота.

Чи на вершинах, чи в долинах, —
Де б не лягла стезя твоя, —
В душі краса і Україна,
Як двоєдина зоря.

Твори Ольги Кобилянської виходили окремими виданнями, друкувалися в журналах а також виходили цілими збірками оповідань, новель, нарисів. Повне збірне видання творів у десяти томах зроблено Кооперативним Видавничим Товариством "Рух" у Харкові.

Відомі переклади її творів в слідуєчих мовах: німецькій, російській, чеській, польській.

Ось така творча діяльність Ольги Кобилянської. Велич її творів вразить нас ще більше, коли ми поглянемо на її життя.

Родина батька письменниці зайшла у Галичину з України й походила зі шляхотського роду, але папери про се згубились а дід Яків в свій час не подбав про вироблення їх і коли йому звертали увагу на доцільність заховання в той час такого диплому для сина-одинака, він все байдужо махав рукою, промовляючи: "Виживе і без того, в нього добра голова". І дійсно, врешті поборовши всі життєві перешкоди, батько письменниці вибився на становище урядника-мандатора, а потім був прийнятий яко слідчий суддя

до'суду. Мати письменки з походження німка була вихована в українській родині; вона не була вчена а проте своєю лагідною вдачою зробила великий вплив на склад характеру письменниці. З діточих років Ольга Кобилянська любила переповідати свої товаришці або сестрі якісь фантастичні оповідання, що називала їх казками і снами. Далі прийшла школярська наука спочатку в польській а потім в німецькій мові, але та наука не була довгою до яких 15 років життя а далі не було засобів вчитися. Поривалася до вищого образования а проте в хаті були старші брати, їх треба було отримувати в гімназії..... і для дівчат зачинились брами науки.

З цього часу письменниця потужки сама береться за своє образование і читає безупинно, хапаючи кожду книжку наукову чи шкільну. Про читання українських книжок не було і мови. Книгарень в тім маленькім гірськім провінціональнім містечку Кімполонгу не було. Десь-не-десь лише принагідно попадає якась українська книжка до рук.

Ще молоденькою дівчиною 13-14 років Ольга Кобилянська починає писати вірші. Чимсь була переповнена та молода душа, тугою або смутком, щось недоставало їй. Хоч весела бувала часами, навіть збиточна, та на самоті спадав на душу глибокий сум. Найсильніше в ті часи на письменницю впливала природа й вона вибиралася на прогульки в гори, в чарівні закутки між скелі або блукала босими ногами в розпіненім потоці. Коли брати приїзджали на вакації, вона все вчилася біля них, жадобно перечитуючи їхні лекції, як з фільольогії, так і з правничих наук. Одна з приятельок письменниці Софія Окуневська заговорила до неї українською мовою та стала переконювати писати свої твори по українськи (до сього перші літературні спроби Ольги Кобилянської були написані німецькою мовою). Тоді начеб світло знайшла вона, за яким так тужила, невиразно мріяла.

З того часу Ольга Кобилянська стає вже лише українською письменницею.

Бувши ще молодою, Ольга Кобилянська любила годинами лежати в лісі на траві. Вогкість поділяла на кости і мускули, і тому наступив параліж. Недуга та пройшла, але не-зовсім — тяжкі наслідки її залишилися на все життя.

Так життя Ольги Кобилянської стало майже стражданням: особистим і за людей. Доля дала їй великий дар слова, чутливу душу, але та сама доля засудила її залишитися на весь вік самотною, одною. Блискала в її життю любов особиста, але щастя не склалося.

Від того глибока туга. Завжди на устах привітлива усмішка, лагідна, щира, притишена бесіда. А великі чорні очі тужно і сумно глядять, неначе чогось ждуть.

До людей Ольга Кобилянська ставилась завжди надзвичайно добре, — в кожній людині вона вміє знайти щось цінного, гарного. Вона вірить в людей.

Все життя її пройшло в осередовищі принижених, убогих, і сама вона прожила свій вік просто, скромно, навіть в недостатках.

От як описано її кімнату:

“Кімната не більше 4 метрів довжини і 3 ширини. Під вікном маленький столик, перед ним крісло, коло нього полочка з книжками. Канапа. Ліжко. А з дверей немилосердно тягнуло зимном”.

А от її робочий стіл:

“На стародавнім столику, на котрім повиростали перлини української літератури і котрий неначеб трохи осівся від тягару всіх тих сцен, переживань, щастя і нещастя, любови і ненависти, боротьби за визволення людства, а окремо українського народу і спеціально українського жіноцтва і котрий неначеб то радіє, що він вибраний служити творцеві артистичних штук,

на цім то столику порозкидані різні записки”....

В таких обставинах проходить життя Ольги Кобилянської — велика творча робота!

Якось приятелі висловлювали їй думку, що добре булоб їй перебратися до великого міста (Львова), в культурний осередок. Але вона рішуче відповіла:

“Ні, не можу покинути цих гір, не можу залишити цих людей.”

І таке самотнє, самовіддане на службу народові життя, є одним великим творчим процесом. В своїй автобіографії Ольга Кобилянська згадує, як вона творила свої безсмертні образи:

—“Всі дрібні поезії в прозі — це краплі моєї крові. Повставали з хвилини, де я чула себе пониженою, скривдженою. Ніколи ніхто не чув в моїй рідні скарги з моїх уст, чи я чула себе щасливою або й ні. У тяжких, сумних хвилях ніколи не жалілася я навіть перед найліпшими приятелями про те, що мене гнуло до долу — а сьогодні, сьогодні мені так добре з тим. Одна праця, одно перо, ба — власне моє “Я” зробило мене тим, чим я є — робітницею свого народа.”

Творчість Ольги Кобилянської більша за її власні рямці. Своєї величчї вона сама не знає. У своїй величчї вона соромлива, як квітка. Часто її твори виходять далеко за ті межі, про які вона думала. Оповідання “Жебрачка” написано нею, як особистий образ, але те оповідання, великою силою її творчого духа, стало образом нашого нещасного народу.

Не знала вона і про той вплив, який її твори робили на людей. Один із видатних українських діячів (М. Ю. Шаповал) у своїм листі, з приводу 40-літнього ювілею письменниці, говорить так до неї:

“Туга моя була безмежна: світ широкий, але ми в нім не маємо місця.. Я хотів досконалости, але думав, що вона неможлива. І раптом я прочитав “Царівну”.

Бути собі цілею! Це те, що мені було треба... Стати людиною досконалою, внутрішньо-незалежною, творчою. Прокинулась буйна гордість. Це була свідомість своєї людської гідності. Тоді я став розуміти і любити світ і людей — тих покинутих, упосліджених, тих — не-людей”...

Така Ольга Кобилянська. В підвечірні хвилі свого життя вона може спокійно сказати: Я була робітницею свого народу”. Але навіть більше! Як каже про неї чеський професор Горак, вона з певністю може сказати: “Працювала ненадармо!” Віддала всю себе своєму народові, великій любові до нього. Дала невичерпані, глибокі озера цілющої води для українських душ. З тих озер покоління будуть черпати мудрість до пізнання народньої душі. З тих озер покоління будуть напиватися сил до боротьби за щасливу світлу будучність.

Кожна стрічка її писань учить нас:

—“Так беріться до чогось, робіть щось, якусь працю, що стало б світом для інших, а потіхою у вашім життю і зробили б вас твердим, могутим і гідним поваги народом”...

—“Я хотіла б, щоб Українці стали орлами!”

Літературні Напрямки

Мистецькі твори діляться за своєю технікою на напрямки. Напрямків в мистецтві багато. Для познання наших читачів пониже подаємо короткі пояснення кількох літературних напрямків у тій вірі, що це причиниться до кращого розуміння літератури та дасть змогу читачеві підшукати такі твори які найкраще відповідатимуть його вдачі.

РОМАНТИЗМ

Романтизм розцвів на прикінці 18-го й на початку 19-го століття. За найвизначніших представників романтизму була: В Англії — Байрон і Шелі, в Німеччині — Шілер, Гайне і Уляну, в Польщі — Міцкевіч, Словацький і Мальчевський. Тараса Шевченка з деякими обмеженнями, можна також уважати за романтики в його політичних віршах.

Романтизм, власне, не тільки літературний напрям, але й філософський світогляд, що виявив себе й політиці, й в суспільному русі, й в культурному змаганні. Це була пануюча ідеологія в початках 19-го століття яку поділяли люде різних вдач — і меланхолійний Жуковський і оптиміст Гете, і холеричний Пушкін. Це був час розвитку німецької ідеалістичної філософії — систем Гегеля, Шелінга, Фіхта, Шопенгауера з їх вченням про духову основу всесвіту.

При визначенні сього літературного напрямку було багато непорозумінь, які нерозв'язані ще й сьогодні. Звичайне поняття романтизму — шукання чогось вищого над життєву буденщину, ідеалізовання минулого, особливо середновіччя, нахил до надприродних явищ. Таке дуже загальне пояснення романтизму може відноситися не тільки до письменників 19-го століття, але й до письменників всіх століть і всіх народів в тій чи іншій мірі.

Романтик бачить усе в красних формах і в гарних ясних красках. Він уникає опису поганого, хіба для контрасту. Романтик заінтересований в описі найпишніших картин, краєвидів, левад, садочків, затишних ставків. В боротьбі о життя найважливішим для нього краса одягу його героїв, краса їхнього тіла, форми, одним словом зовнішня досконалість.

Романтики, звичайно ідеалізують життя селянина, розмальовуючи старосвітське село, пошиту соломкою хату, огородець з трояндами, співаючих ласті-

вочок, що літають низенько і своїми крильцями ріжуть соняшні проміні, запах ялівцю, свіжо-скошеного сіна, милозвучність церковних дзвонів, утихнення бурі. Романтизм уявляє собі як то селянин почувши ранній спів жайворонка схоплюється з лямка і слухає, слухає, слухає! Як вівчар з дорогою люлькою в роті, з якої дим юлубами несеться аж під саме небо сидить собі і дивиться за візцями. Романтичний твір обов'язково кінчиться оптимізмом. Для романтика нема нічого кращого як оженити героя з героїною.

Проти цього ідеалізовання, як відомо, був виступив і сам Тарас Шевченко.

Якби ви знали, паничі
Де люди плачуть живучи
То ви б іділій не творили,
Та марно б Бога не хвалили,
На наші слъови сміючись.

За що, не знаю, називають,
Хатинку в гаї тихим раєм?
Я в хаті мучився колись,
Мої там слъози пролились, —
Найперші слъози! Я не знаю,
Чи є у Бога люте зло,
Щоб у тій хаті не жило?
А хату раєм називають!

(“Якби ви знали паничі”)

Поминувши оце все, відкинувши усю фантазію романтика-письменника треба признати, що за романтизмом стоїть одна велика прислуга.

Романтики з ентузіазмом записують пісні та інший етнографічний матеріал з давно минулого й кладуть його в основу своєї поетичної діяльності. Цей інтерес до побуту спричиняється до буйного відродження поневолених націй. Поневолені нації набираються національної свідомости і починають борбу за політичну незалежність держави. Романтизм, таким

чином, стався смолоскипом, що будить політично по-неволені нації до їхнього національного відродження. На цьому полі й українські письменники романтики положили багато праці, дали прекрасні матеріали, збудили в народові національну свідомість.

Мало є таких людей щоби не любили бути в моді, кожний любить мати нового капелюха, нові черевики, новий гарнітур а ні то хоч свіжо випрасований. А про голову мало хто дбає щоби її підновити хоч це найважливіше. Мода вимагає бути розумним більше чим що місяця купувати нового капелюха і насаджувати на дурну голову. Є люди що на день змінюють два три рази убрання а поза те в їх головах "віють вітри." Час нам українцям братися до книжки!

РЕАЛІЗМ

В другій половині 19-го століття розвинувся новий літературний напрямок. З початку в французькій літературі а опісля й всесвітні. Відзначнішими представниками реалізму були: в Франції — Балзак і Золя, в Англії — Дікенс, в Росії — Толстой. Новий напрямок мав давати ніби то не підкрашену дійсність, як про це вже геворить сама назва.

Письменник реаліст протестує проти ідеалізації і старається дати дійсний образець із людського життя, не входячи в те чи воно буде брудне чи гарне. Перші реалісти давали описи всего що найпоганіше і стали немовби фотографама сутерин, в яких жили бідні заробітніки, опісля стали писати на різні теми. Між іншим, реалісти письменники, не погордили і селом. Та в реаліста село пахне мертвеччиною, селянин культурно не розвинений, хата має маленькі вікна і не пропускає багато овітла, в ній низька стеля, повно броду. Сімя селянина не жиє тільки животіє. Жадного санітарного урядження на селі не видно. Се-

лянин не такий цікавий слухати співу жайворонка, він спить як забитий по тяжкій цілоденній праці. Вівчар курить люльку, але вона власної роботи. Дим не йде клубами в гору аж гень, гень, під саме небо а розсідається по землі і такий острій запах має, що трудно коло пастуха встояти. Де не глянть, всюди брак досконалости, героями повісти — простолюди.

Письменник реаліст має до діла не з особами уявними а дійсними людьми яких він знає особисто. Дію повісти чи романа автор старається обставити фактами дооколичного життя. За основу сюжету бере якусь дійсну подію з громадського життя і в цих рамках обмежує розмах своєї фантазії.

Полова любов, сюжет сотні тисяч романів, інтересує і реаліста, але він і тут хоче сказати правду, звідси тенденція до вільної дискусії полових справ. Реалістичний твір звичайно кінчиться не супружеством а розходом залюблених або й розводом.

Реалістичні твори можна дуже легко критикувати: за брак форми, за бруд і буденність, за брак провідної думки, за те що в них повно непотрібних подробиць, за те що вони не приводять до ніякого закінчення і т. д. А що найважливіше то це що приносить читачеві розчаровання і він тратить охоту до читання.

До введення реалізму в українську літературу причинився найбільше Драгоманів даючи народним діячам політичне виховання і нахиляючи їх до реалістичного літературного напрямку. "Де нема реалізму поетичного, там нема й взагалі позитивної думки, нема й науки" — говорив Драгоманов.

Свого часу Драгоманов дав молоді, що займалась поезією ось яку пораду:

1). Старатись, щоб у кожній громаді завести бібліотеку, щоб в ній були як можна повніше зібрані твори нашої славетности, це жерело найліпшої мови із народного духу.

2). Вчитись чужих мов, звертати увагу на те, що

блище та потрібніше і нашої народности "Цією дорогою вірніше доберемось і до Арістотеля та Шекспіра." Він вказував на потребу писати селянам їхньою мовою бо "мужик природна і безспорна публіка для нашої літератури". Українська література мала "підніматись з низу в гору" а не навпаки як то робили інші, щоб тільки бути в моді.

Час найвищий послухати доброї ради й нам, заводити бібліотеки і вчитися чужого але не цуратися свого. В Канаді Українці мають гарну нагоду до попису.

НАТУРАЛІЗМ

Натуралізм в своїому завданню йде далше як реалізм, бо коли реалізм мав тільки давати дійсність то натуралізм побіч дійсности ще намагається висвітлювати темні проблеми, відкрити суспільні хиби й рівночасно їх виправити.

Вершком натуралістичного напрямку є відкриття експериментального роману, що його теорію подав нам Золя.

Золя, як знаємо, бере готові формули з Кльода Бернара й додає, що мистець має робити з людьми експеримент так, як ботанік робить із рослинами. Письменник виставляє індивіда на певні впливи й події та показує як він на них реагує, щоб тим самим показати людський механізм, так індивідуальний як і соціальний. Отже вся вага письменника натуралістичного роману полягає в тому, щоби дати читачеві відламок, частинку людського життя. Таким побитом натуралістичний романс не поезія, не казка, не оповідання а шматок природи й людини оснований на досліді.

Письменник дає дійсність таку, яка представляється йому на підставі наукового студійовання, пильного досліджу та збирання різних її проявів. Він дає

об'єктивне, майже протоколярне представлення.

Письменники натуралісти беззастанно нищать по наукових книжках. Щоби заглянути в саму душу людини й оцінити як слід ситуацію, в якій людина перебуває, зрозуміти мотиви її протиступовання. Вони роблять записки із спостережень, збирають до дрібниць матеріяли, як напр. Золя, ціну за прання, кількість вікон в помешканні і т. д.

Скандинавський письменник, — Август Стрінберг, у своїй жадобі пізнати всі умови суспільного ладу, щоби їх потому використати в мистецьких творах, переходить усі доступні йому становища. Він був народним учителем, автором, лікарем, урядником, журналістом, малярем, проповідником, домашнім учителем, бібліотекарем. Він студіює теологію, анатомію, зоологію, хемію й фізику, шукаючи всюди розв'язання важних для нього питань.

На підставі наукових праць і довго та пильного збирання матеріялу в Галичині першим починає писати Іван Франко. ВІН МАЛЮЄ ПРИРОДУ. ЕКОНОМІЧНІ Й СУСПІЛЬНІ ВІДНОСИНИ, ЩОБ НА ТОМУ ґЛІ ЗМАЛЮВАТИ ЛЮДЕЙ, ЇХНІ ДІЛА, СЛОВА, ДУМКИ. ПРАВДА ЙДЕ ВІН ДАЛІ ВІД ЕКСПЕРИМЕНТАТОРІВ У МИСТЕЦТВІ, НЕ ЗАЛИШАЄТЬСЯ НА ПАСИВНОМУ СПОСТЕРЕЖЕННІ ДЛЯ ДОСЛІДІВ І МАЛЮЄ У ПОВІСТЯХ, НА ПОЧАТКУ 80-тих РОКІВ, "ТИПИ КОТРІ УСОБЛЮВАЛИ В СОБІ ДУМКИ Й ЗМАГАННЯ ДОБИ". ВІН НАМАГАЄТЬСЯ ДАТИ ЧИТАЧЕВІ НЕ ТІЛЬКИ ВРАЖІННЯ ЕСТЕТИЧНЕ, АЛЕ Й ЗАЦІКАВИТИ ЇХ ТИМИ ІДЕАЛАМИ, ЩО САМ ЇХ ПРОГОЛОШУВАВ, ТИМИ ПИТАННЯМИ ЩО ЙОГО ЗАЙМАЛИ, ТИМИ ЛЮДЬМИ, ВІДНОСИНАМИ І ЧУТТЯМИ, ЩО ЇХ МАЛЮВАВ У СВОЇХ ТВОРАХ.

Тому що пише з психології тих осіб, що їх малює, носить ся не раз дуже довго зі своїми творами щоб "вгадати тон" типів.

В Франкових оповіданнях відбилися, перш за все,

ріжні історичні періоди з їх економічними і суспільними взаємо-відносинами, напр., доба знесення панщини в Галичині, доба початкового накопичення капіталу, різні часи капіталістичної експлуатації робітника і селянина і само-організацій до оборони: процес навіперезації галицького села й народження пролетаріату, руїна селянського кустарництва, еволюція міського пролетаріату, повне перетворення патріярхального побуту й світогляду, народження демократичної інтелігенції і. т. д.

Кожній з цих тем Франко присвятив чи мало оповіданнів і більших повістей. "Повість історична має вартість коли її основна ідея зможе зайняти сучасних, живих людей".

В цьому цитаті Франко виразно говорить, що він бажає мати до діла з людьми живими такими як ви, я і другий. Він пожертвував ціле своє життя працюючи для народу, ми можемо його оцінити тільки читаючи його твори. Краще нам розмовляти з високо вченим Франком як тратити час на дурниці. "Хто читає той знає" — каже народня пословиця.

М. Іванишин

ЗАСАДИ ЗДОРОВОГО ДУМАННЯ.

Найбільшим жерелом в світі — людська думка. Чинність людини проявляється силами її думок. Що людину займає, те вона й робить і тим думає. По діяльності пізнаємо думки людини. Думки є більше тревалими як всякі інші речі.

Найкращі святині світа, палати й фортеці старинної Греції та Риму повалились, за ними ані сліду, але думки Гомера, Горація й досі молоді, свіжі, яких і сьогодні студенти в цілому світі залюбки вивчають.

Святині Індії понищені, декуди їхні звалища по-

криті грубою верствою піску, але ідеї живуть. І ті самі перекази, що були згадувані тисячі літ тому гіндуськими матерями, ще й нині переказуються, ще й нині обговорюються.

На словах людина може себе представляти інакше її поведення, її рухи можуть бути замасковані, все кругом неї може бути не дійсністю а тільки маскою, а про те й та людина є тільки такою якими є її думки. Думки ж залежні від виховання. Кожний індивідуум є тільки незначною збіркою думок.

Коли ж так, то дуже важним є, щоб ми звертали всю свою увагу на наші думки, щоб ми викривали все те, що їх нищить або ослаблює і пробували винайти засади що допомогло б нам зробити їх сильними і переконуючими.

Здорове думання має багато ворогів які причиняються до зводження наших здорових думок з правильної дороги. які опісля нападають і на нас самих обезсилюють нас і роблять з нас слабодухів.

Головними ворогами здорового думання є такі: Гнів, зухвалість, страх, зарозумілість, упередження дурнота і т.д.

Чистою думкою може бути тільки думка холодно-кровна. Все те, що приходить інакше не є чистою думкою. Нехтуймо думки чи опінії, які створюємо в гніві або в злости. Думки витворені під впливом злости, чи навіть сильної любови, не є зрівноважені і густо-часто мають злі наслідки. Найкраще нічого не вирішувати тоді, коли людина зворушена. Зворушення часто приводить до злости або гніву, а ці нищать засади здорового думання. Думка є матерією в природі, але вона протилежна залізові, думка тільки тоді вартісна коли холодна. Думка мусить бути безпристрасною. Людина, що хоче здорово думати мусить навчити себе опанувати перед пристрастями.

Зухвалість або гордість є другим великим ворогом здорового думання, Наша сваволя більше нищить нам здоровий розсудок як щось інше.

Уступливість, толерантність, лагідність — конечні до здорового думання. Ми мусимо виучувати факти толерантністю а не зухвальством чи наївністю, що то тільки перекручують дійсність і роблять наше думання безвартісним.

Здорове думання не терпить страху. Страх — це свого рода паніка, що параліжує умові сили, не дає їм спромоги розвинутися. Страх є приголомшуючим чинником мізку і все, що ми надумаємо в страху є маловажне а то й шкідливе.

Зарозумілість чи впертість також до нічого доброго привести не може. Люди шукають правди; їхнім обов'язком є ненав'язувати з нічим таким, що мало б цьому заінтересованню шкодити. Не можна собі уявляти, що річ мусить бути такою якою ми її хочемо мати бо де ж в нас береться та непомильність? Треба бути все готовим признати свій блуд, своє мильне поняття, тільки виrozumілість нас допровадить до правди.

Упередження є таким небезпечним ворогом здорового думання. Ми судимо вчинки різних людей нероз безпідставно, без найменших доказів, тобто виказуємося до них упередженнями. Ніхто, що уважає себе за чесного не може нікого судити наперед, тобто з упередженням. Думка чи властиво осуд мусить бути як слід зважений, має основуватися на фактах а заключення мусить робитися без зворушень, без гніву. Тільки той добрий судия, що судить на основі фактів.

Є люди що їм до всего бракує доказів. Таких людей звичайно називається безумними. Безумні люди звичайно дають і дурні осуди. Ріжниця межі безумним а розумним лежить якраз в тому, що розумний нім що скаже — роздумує, він старається перевірити факти які йому відомі. хоче бути безсторонним, а безумний якраз навпаки видає свої осуди без належного застановлення, безпродумання, оттак аби щось сказати.

Можна навіть припускати, що дурний думає стільки що й розумний, з тою тільки різницею, що розумного думки належито упорядковані, вони пливають одна за другою в певному порядку, а думки безумного якраз навпаки: порядку в них немає, вони ліплять юрбою, одна другу перебігає, одна другій стає на дорозі і таке думання до нічого не доводить. Це так би сказати свого рода замішання. Думки розумного чоловіка неначе б плеканий город, думки безумного можна порівняти до городу, що заріс буряном якого нема кому виполоти.

Здорово думаючий не є той, що його мізок переповнений в щерть різними науками, але той, в якого думки є впорядковані, який знає де знайти йому потрібну інформацію, та може її передати іншим.

Переглянувши головніших ворогів здорового думання, застановімся тепер над засадами. Що робить думку сильною і переконуючою?

При кожній праці стараємось перше всего, мати твердий ґрунт під ногами. Під хату даємо сильний фундамент. Нащо це ми робимо? Щоб ноги встрягли чи втрималися на поверхні, щоб хата присіла, чи, щоб стояла твердо як скала!

Неребить ріжниці як за хитрий чоловік є, думання його, коли воно не має фундаменту, не обдумане, не обґрунтоване як слід — є без вартісне. Думання мусить будуватися на фактах а не на уяві. Коли ми хочемо десь зайти то зачинаємо свою подорож з місця де знаходимося. Першою умовою здорового думання є — основа, ґрунт, початок.

Багато сварок можна б було оминати, як би так спорячі сторони більше застановлялися над тим о чім спорять. Слова це струменти думки і все треба числитись з їхнім значінням. Слова не все мають одне й те саме значіння. Отже, в першій мірі, ті слова, які вживаємо, треба розуміти. Берім добре під розвагу кожний висказ, кожне слово. Не можна нічого уважати доказом, аж поки людина сама не переконається, що

сказане є доказ. Ми ніколи не повинні нічого підписувати поки не переконаємось самі що це в нашому інтересі. Хто йде за намовою другого, той підриває власний авторитет, той є засуджений на невдачу. Такого легко одурити. Другою засадою здорового думання — розуміння справи.

Книжки є найважливішою спадщиною людини. Вони містять записки дослідів, винаходів, відкриттів і т. д. Хто книжок не читає, той занедбує свою умову силу і калічить власні здібності.

Книжка це умова пожива, з неї треба вчитися; тільки при допомозі доброї книжки можна навчитися здорово думати. Нам не потрібно знати того всього що в книжках писано. Є багато таких книг що представляють собою малу вартість, але ми повинні бути настільки з книгами знакомі, щоб знали де за чим шукати. Читати ми повинні з певною цілею. Таке читання приносить багато більше мудрости та користи як читання для самої розваги.

Добре мати власну бібліотеку з власних книжок. Третою засадою здорового думання — авторитет.

Кожний із нас має нахил до скорих висновків, особливо таких, з якими збігаються наші власні бажання. Такі висновки не є ніщо инше як само-заінтересовання, але само-інтерес не інтелігенція, не розум. Щоб здорово думати, треба бути інтелігентними, себто керуватися розумом а не чуттям. Старатися розуміти других, їх аргументи, їхні погляди.

Читаючи книжку, стараймося увійти в положення автора, бачити речі такими як бачить їх автор, тоді дізнаємося про що він думав, це причиниться й до поширення наших поглядів. Це дуже добрий спосіб оминення обману. Обман або само-одурення означає вироблення заключення на основі завважаних користей.

Такий самообман нераз прибирає дуже побожну форму, нам говорять іти проти власних переконань, проти власних інтересів. проти свого власного й ми не зрозумівши в чому справа, робимо це на осліп, ра-

ди подуманих чи припущених, чи обіцаних користей. Таке думання не можна назвати чесним. Такий умовий процес називається неморальним. Ми не маємо жадного права говорити, що ми в те а в те віруємо тоді, як в нас повню сумніву. Серйозне думання мусить ґрунтуватися на честі. Четвертою засадою здорового думання — чесність.

Всі наші заключення є лише близькими до правди, ніколи чистою правдою. Правда — слово релятивне а не абсолютне і те, що сьогодні всі вважають за правдиве, завтра, при зібранню більше інформації, може стати неправдою. Протягом довгих соток літ люди уважали землю плоскою, незвичайно багато доказів на це зібрали. Прийшов Копернік і всі докази поторошив. Сьогодні кожний школяр знає, що земля кругла. Правда стала неправдою, а таких правд навкола нас повню. Можна припускати, що абсолютна правда це річ не змислова і над такою річею не годиться ломити голову, радше треба бути повсякчасно приготованому змінити стару правду на нову.

Вироблення думки про щось — це справа важена можливостей і більш нічого. Ми повинні навчитися робити скорі висновки з можливостей. Людина що скоро думає має перевагу над тою, що вагається. Вагання або нерішучість є свого рода слабостею, більше справою привычки. Його можна легко усунути. Скорі рішення приготавляє до чогось нового хоч людина скорого рішення робить помилки, то напевно, не більші від помилок тої людини, що вагається. Пятою засадою здорового думання — рішучість.

Говорити з другими особами або висказувати на письмі те, що в нас на думці звичайно причиняється: 1. до усунення маловажного чи непотрібного; 2. до нового відкриття. Ми таким способом дізнаємось не лише про те, що другі нам говорять, але й що нам наказують наші власні думки. При розмовах чи списуванню наших думок на папір ми змусовуємо наш мізок вишукувати скорі відповіді. Дискусія і писання

спричинюють зріст нашої інтелігенції. САМОПІЗНАННЯ, отже, є шостою засадою здорового думання.

Кожна праця вимагає заінтересовання. Тільки той, що любить своє заняття, може похвалитися успіхами. Любов, замилювання, заінтересовання, це ті світочі, які упливають на думку. Немаючи до чого замилювання, ми не могли б його ані вивчити, ані зрозуміти. Любов не згадеться тут як об'яв. почувань. Звичайно говорять, що любов сліпа. Та це чи не найбільша помилка. Коли що є сліпе, то буде це не любов а ненависть. Любов бачить і то дуже добре бачить, якби не любов, не замилювання то ми б нічого й не розуміли, ні людей ні книжок, ні образів, ані дооколишнього оточення. Наше розуміння, наше заінтересовання мусимо завдячувати у великій мірі любові, а зглядно — цікавості. Цікавість, це наш дійсний успіх, чи це буде в заняттю, чи в розривці, чи в думанню.

Цікавість не один раз починається до великих страждань, до великих мук, а про те кожний із нас безнастанно цікавиться як не одним то другим, часто безкорисно, часами переплачуючи життям. Здається, що якби так цікавість згинула, то згинуло б і все життя, бо тільки вмерлий не проявляє цікавості. ЦІКАВІСТЬ отже, є тою семою засадою здорового думання.

Може ці мої думки, які я тут виложив не є й строго наукові, але я до них маю таке саме право, як і той, що його думки скидаються на більше наукові. Моєю метою — заінтересувати український загаль до більшого користування книжкою, до толерантності, до інтелігентності, до самопізнання, а коли це мені хоч частинно вдасться, то я уважатиму, що час на писання цього викладу не змарнований.

С. М. Дорошук

БУРЕВИНІ ДНІ

Вечеріло.

Холодний осінній вітрець повівав з над морських побереж і рвав пожовклі листки та розносив їх клубками по просторих полях, що гналися мов табуни полохливих коней у відлюдних степах.

Степаня ходила нервово у потемнілій кімнаті, та спинялась у вікні й задумно приглядалася на гонені вітром листки, що обсипалися зо старої груші, яка ще недавно так гарно пишалася своєю зеленю, а тепер осталися з неї тільки стирчачі ребра голих гіляк. Листки відбивалися в шибки вікон, немов востаннє прашалися зо Степанею, що так любо пестила їх своїми гарними очима кожного раңку.

— Так.. так доля кидає людиною й цілими народами, як оце розгуляний вітер кидає тими листками, що недавно ще прикрашували собою природу, а тепер вже безсилі вдержатися при своїй матері-дереві, розсипаються в невідомі нори сутерин й там зогнивають. Так розсипаються в чужих норах ті наші, що не були сильно врощені у свій рідний корінь, а тепер десь там..

Ця тривожна думка відкинула її від вікна. Перейшла по кімнаті і взялася дочитувати розпочату книжку, думаючи цим заспокоїти свої розбурхані думки, що безнастанно ранили її душу. Але й в книжці не знайшла заспокоєння. Відклала книжку, вдягнула на себе плащ і вийшла з хати. Куди йшла — не знала, але йшла десь вневідоме, щоб розвіяти ту примару яка вилася роями довкола неї...

Йшла просторими темними вулицями містечка поміж насуплені доми, що здавались, орали своїми загостреними чубками скоробіжучі осінні хмари. Прохожі люде снувалися десь-не-десь вулицями й виглядали якимись понурими немов потвори, на яких відбивалося тривожне терпіння, що відбулося тому кілька днів

у містечку. Лише десь-хтось замішував тиху мертвечину своїм свистом, що з привички присвистував собі до такту ходу.

Степанія йшла далше й думала...

З противної вулиці висунулося дві мужеські постаті й весело сміялися. певно розказували собі якісь веселі жарти. Їхній веселий настрій ще більше нервував Степаню. Вона вже хотіла підійти до них і сказати їм про брак доброго виховання в них але застановилася й подумала, що вона не в школі з дітьми але в місті, де кожний має право по власній волі.

—Такі люде, це виїмки в народі! Це позитивні характери в людському життю, що переносять розсудно всі невгоди, непаддаються непотрібній журбі яка опановує багатьох, що стають безрадними в життю, думала Степаня, засоромившись, що за малу хвилину була б вчинила комусь й собі неприємність.

Так в думках непомітно прийшла вона аж на свою улюблену річку, де нераз просиджувала літні вечері по тяжкій праці з дітворою в школі. Сама замрячена свідомість від думок — зупинила її на мості річки. Стала й вдивлялася у спокійно пливучу воду. що довгою лентою плила спокійно у своє русильце.

А вітер дув...

Свистав по стовпах моста і шумів посохлими травами, як водопад млинських коліс. Степаня сперлася на поруче моста й прислухувалася цій монотонній природній музиці-шуму. Вітер лоскотав їй спину та розкуйовджував старанно зачесане волосся, як малий збиточний хлопчина своїй любій матері.

—От ще недавно, думала — була ця спокійна річка так гарно закосичена квітами, зеленю по своїх беріжках, мов молода до слюбу, а тепер осталося все посохле, пожовкле — нудне для людського ока, як згарище. Чи й так має статися з нашою країною?

—Добрий вечір, Степаню! — несподівано підступив Осип Чижук.

Степаня поглянула на Осипа й хвилину здивова-

но мовчала, а відтак холодно відповіла.

—Доброго здоров'я! Де-ж ви тут взялися?

—Що, несподівалися мене більше бачити? — усміхаючись, сказав Осип.

—Та...

—Може не бажано, то...

Вибачте, що я якось так... ну, тепер такий час, що навіть тяжко сконцентрувати думки, — перебила вона, щоб оправдатися. —Противно, я дуже люблю стрічатися з приятелями молодих літ, бо це найкращі спомини в житті кожної людини. Але я не бачила вас так довгий час, вважала може вас вже нема живим на світі в цій воєнній завірюсі.

—Такі, як я, скоро не вмирають— сказав жартом Осип.

—Ви були в рядах з тими?

—Так! — відповів задумано, Осип.

—Чи можу знати звідки ви прибули? — запитала вперто Степаня.

—Покинув ряди тих, про які ви що йно згадували.

—Значиться, ви перший зрадник ідеї?

—Ні! Ви безпідставно мене засуджуєте. Це обставини мене закинули в рідну місцевість.

—І знов йдете?— призириливо спитала.

—А вже-ж!

—Так вибачте, що я вас тероризую своїми допитами, але це не лише моя вдача, але й обов'язок.

—Таких розпоряджень не читав,— жартом сказав Осип,— щоб жінки брали вояків на допити.

—В цім то й наша слабкість, що жінка тільки вигадує, а не виховає своїх дітей і вони розбіжаться куди хто хоче, як птахи, а мати немає над ними жадного авторитету, бо сама не оцінює себе. Коли б жінки це зрозуміли — справа нашого народу була б не такою, як є зараз. Не було б у нас зрадників, а була б родинно-громадська карність й розуміння.

Осип задумався хвилину над словами Степані й сказав

—Ви правду говорите, але коли в нас до цього прийде?

—Це може статися через свідомість й розуміння до свого рідного. Припустім, що сьогодні кожна авторитетна мати спитала б сина, жінка чоловіка, дівчина свого нареченого, чому він не йде вряди своєї армії? —Справа змінилася в одній хвилині, бо не було б сили, яка могла б нас побороти. Але цю нашу силу використовують чужі для себе, а як треба, то замішають нам язики й всю енергію зуживаємо в боротьбі проти себе самих, а вороги з цього користають. Ось вам — Скрипник, Затонський, Коцюбинський, син славного нашого письменника й багато других, пішли на службу Москві і ведуть боротьбу проти свого уряду й своєї армії.

Мовчала хвилину й запитала:

—Стрічалися може де з Михайлом?

—Ні. А він не дає про себе чути?

—Нічого не маю від нього. А врешті, як можна довідатися в цій вулканічній клетоті, що відбувається на нашій землі.

—Правда!— сказав задумано, Осип.

—Що-ж буде далше, по вашій думці?

—Гм... Тяжке це питання, але будуть ще ріки крові заливати нашу землю й мільйони нашого народу буде гинути. Боротьба з Московським большевизмом ще не скінчена, а вже прийдеться починати боротьбу з союзником-німцями. От тому я сюди приїхав, щоб розглянути всюди, як вони господарюють по селах.

—Чого-ж з союзником?— запитала Степаня, вдаючи, що не розуміє справи.

—Ви так добре знаєте, як й я,— відказав Осип.

—Я знаю, що вони в нас забрали хліб, а людям видали папірці за їхню працю, але далші їхні діла мені не відомі.

—Так вони поведуться в цілому краю. А до нашого уряду, війська, ставляться з погордою, помимо то-

го, що наші вояки кращі за них.

—Значиться, що московсько-азійський більшовизм і цивілізований союзник — однакові злочинці. Дбають щоб лише наповнити овій шлунок кров'ю других, забезпечити своє життя та владу над ними, — гнівно сказала Степаня.

—Так воно є...

—Не хочу ранили вашої щирої душі, Осипе, але вгадайте наші розмови зо студентських приятельських часів — це не так давно, як ми не раз сперечалися з вами про "братній соціалізм народів". Я, хоч тоді нерозуміла його докладно — все ставилася противно до цієї теорії, бо не вірила в справедливу його дійсність. А тепер факти доказують нам найкраще.

—А я й ще думаю, що соціалізм самий собою є добрий, — обстоював Осип.

—Тільки його творці й люде ні! Він по моїй думці добрий тільки для фантастів, слабодухів і різних злочинців, які знаходять арену до попису й нажерливості для своєї дикої кар'єри.

—Але я вас до цих незачисляю, — додала жартом.

—Це вже, мабуть, пересадно, — протестував Осип.

—Ваша правда!... Пересадно!... Царі відбирали свободу волі людини, а непослушних карали засланням. Ленін вводить Марксів соціалізм в Росії і на гарматах везе нам в Україну. Будує його не по братньому, але вогнем, терором, розстрілами наших соток тисяч найкращих людей без розбору. Хіба не гарний це соціалізм? Ви соціаліст, разом валили з москвинами царя, за волю народів, а тепер ті самі гарматнім вогнем палять вам у груди, бо ви не москвин, а хочете волі для свого народу. Чому так? Бо ніхто не шанує раба-слуги, але любить його службу й добра. А німці також соціалісти — правда? Але не спиняє їх те, "братерство" навіть до своїх приятелів.

—Ви мене зле зрозуміли, — оправдувався Осип.

Я думаю, щоб кожний наріз завів у себе лад самостійно, без жадних зверхностей других.

— Так ви тепер думаете, бо переконались про його дійсність, але колись ви инакше думали.

— Так не лише мене, але й багатьох заставляли думати соціальні обставини, як заможна верства користала з прав й виснажувала бідний народ, а сама заживала в роскошах.

— Гм... А чия-ж та верства була, не Ленінові кровні брати? Нашої було мало, або й нічого, а якщо десь був хто й не поводився справедливо з робітниками, то у своїй державі він зрозумів би свої помилки й міг би бути найкращим громадянином, як деякі були й в цих тяжких для нас обставинах.

— Я в це не можу повірити.

— Не потребуєте! Я це знаю, що ми любимо нищити себе, а не переконати.

— Бо ця багата верства ніколи не згодиться на народоправя.

— Як ви це знаєте?— запитала Степаня.

— Бо це вже вкорінене в їхній психіці, щоб самим панувати й другим не коритися.

— Мало цього — в західній Європі в кожній державі є такі стани в народі, але всі вони дбають й боронять своєї держави. Буде це й в нас, але збудуймо державу, відкиньмо всякі чужі ідеї, що нам не дають прийти до здійснення цієї цілі, а тоді побачить самий народ, яка буде краща форма державня для него. А уряд займеться вихованням тих, небезпечних для вас, громадян, і вони будуть корисні.

— Нам, справді нема чого сперечатися,— сказав Осип, погоджуючись зі Степанею.

— От й бачите. Ми вже прийшли до розуміння себе.

Недалеко моста, де розмовляли Степаня з Остапом, суєтився старий Прокіп Шмирко, що колись був добрим бунтарем. Він не раз розказував про ті часи як він викликав страйки проти панів, за що замика-

ли його не раз. Тепер — додав — най роблять молоді, а як буде потрібно, то не відкажуся й я від доброго діла.

Але тут він не міг зрозуміти, хто це так завзято розмовляє? Спішно йому, але обійти нема куди, а якось лячно лізти в руки невідомим. Та виплекана вдача відваги штовхнула його таки йти. Підступив блище крадьком і пізнав Степаню. Радісно підскочив до неї.

—От нічні соловей! А я так зострахом підходжу; думав, що це якась сторож, а то учитель! а так щечече над водою.

—А кудиж ви так в ніч? — запитала Степаня.

—А як ви? — також треба десь з людьми...

Пізнав Осипа й радісно підступив, привитався.

—От й Осип! — молодець же! — як же ви тут?

—Я? — приїхав закладати комуну. Вас назначу комісарем в цім місті, — виж найстарший громадянин тут.

—Можуть йти всі в комуну, а Прокіп вже старий, щоб його одурити. А дотого — я добре знаю тих рижих кацапів з Москви, які приходять вчити нас господарювати, а самі не уміють собі навіть зліпити буди, щоб мали де вигідно переспати. О! за них мені не треба говорити!

—Таж вони добрі люде, — жартував Осип й поглянув на Степаню, яка також ненавиділа Москвинів.

—Ми обійдемося без їхньої доброти, — відповів Прокіп.

—Чогож ви тепер в ніч йдете? — Спитала, щоб відвернути розмову, якої не дуже любила.

—Чого?... Ге-ге... Кажуть, що знов завтра прийде та німота по здобич.

—Ну й що? — запитав Осип.

—Думаю, що так як вам, Осипе, не треба говорити, що робити. От йду розказати, щоб дещо заховали на лиху годину, бо заберуть все.

—Хиба-ж у вас це одинокий засіб оборони? Я від

вас більше сподіюся,— сказала Степаня.

—А що-ж?...

—А сила проти сили, не добрий висновок?)

—Кажу вам, Осипе, що наша учителька все вперек! Шкода, що не родилася мужчиною,— звернувся Прокіп до Осипа.

—Дуже гарний комплімент, Прокопе,— сміявся Осип. —Був би добрий козак з неї, правда?

Прокопови стало якось неприємно, думав, що Степаня образилася й почав перепрошувати.

—Будьте спокійні. Ви сказали правду. Для жінок нема перешкоди, як вони хочуть прислужитися батьківщині.

—Це правда,— сказав вдоволено Прокіп.

—Цікава й розумна наша вчителька, Прокопе,— додав жартом, Осип.

—Я не раз казав в громаді, нам треба порадитися учительки в деяких справах. А мені кажуть,— що жінка знає про наші справи. Якби був дома учитель Михайло — то була б інша справа. А тут показується, що я думав правильно.

—Йдіть, Прокопе й робіть так, щоб було добре. А я знаю, що ви вмієте.

—Бувайте! —

Прокіп пішов скоро розказати слова Степані знайомим.

—Пора вже й мені,— сказав Осип.

—Йдете?— спитала легким тоном.

—Вам ще не пора.

—Так! Проведете?

—Як бажано,— відказав Осип.

—Не вигадуйте!

Йшли мовчки нічними вулицями. Десь-не-десь гавкали собаки. Недалеко в комині закікував пугач, що перебив їхню мовчанку.

—Щось буде недоброго,— сказав Осип.

—Забобонність,— завважила Степаня.

—Ви колись говорили, що як пугачі перекликають—

ся, то має статися щось злого,— пригадував їй Осип.

—То було колись, а ми йдемо тепер. Колись ми вірили в ріжні забобони, фантазії, бо були молоденькими, а тепер ми думаємо, як дорослі люди. А може ви ще так думаєте,— додала, усміхаючись.

—Ви багато змінилися, але впертість осталася.

—Мильно думаєте, Оєипе. Ми старі приятелі, а ви ще мене не розумієте.

Осип мовчав. Думав, як колись вони не один такий вечір весело провели, що й думки не було, що вони розійдуться. Та доля лукава стала клином і розлучила їх. Михайло оженився з нею, а він носить її в овому серці...

—Мовчите?— перебила Степаня. —Щось важкого думаєте. Скажіть, як не тайна.

—Тайни в мене нема. Те, що я думаю, ви знаєте.

—Я-ж не ворожка, що б вгадувала чужі думки.

—Чи-ж треба бути ворожкою, щоб відгадати те, що ви знали.

—Розумію вас. Але...

—Кажіть, кажіть дальше,— настоював Осип.

—Світ такий тепер, що все змінюється.

—Але не для мене.

—Може змінитися й для вас,— сказала жартом, і, поглянула в його сумні очі.

—Може багато річей змінитися, а одна, найцінніша для мене — ні.

—Хиба ви так хочете.

—Ні, але я знаю, що є неможливі річи, хоч як хочеться їх зміни.

—Будьте витривалими, а час прийде, що ваші бажання здійсняться.

—Це не залежить від часу, але... —Ви розумієте мене.

—Розумію!— сказала, усміхаючись.

—Ви щиро говорите?— запитав Осип, дивлячись своїми горіючими очима на неї.

—Йдіть там, де вас потрібно, а як вернете, тоді

скажу. Прощайте! Вона пішла скорою ходою в свою хату. Осип стояв хвилину й дивився за нею. Думки в його голові счинили боротьбу, а її слова брехали в його ушко.

— Я їй вірю... Вона не зрадить.

Далі буде.

ВИСОКОПОВАЖАНІ ГРОМАДЯНЕ!—

Товариство Української Культури взяло на себе обов'язок видання наукових підручників, граматику, словар, і т. п. Деякі підручники і граматика вже готові до друку. Словаря що лише почали складати. Тут подаємо кілька сторінок із цього Словаря.

Друкування Словаря вимагає спеціальних букв з наголосами, тому дещо пропущено, що буде в словарі, для якого замовиться спеціальні букви, коли словар вже буде друкуватися.

Набір Словаря вимагає багато часу, важкої праці, бо треба допасовувати українське до англійського. Це тільки зразок і цей набір до Словаря не піде. Наборчик набирає цей журнал за мінімум оплати і від нього не можна було більше вимагати, а доплачувати також не виходило.

Просимо звернути більшу увагу на слова та їхні пояснення. В Словарі буде від 50 до сто тисяч слів, крім пояснень. З цього можна собі уявити якою великою буде ця книга.

Українцям такого Словаря треба, особливо для молодішої генерації, про це чейже ніхто не буде сперечатися. В нас знайдуться люди, щоб такого словаря скласти й надрукувати, розходиться головню о фінанси. Де взяти грошей на його видання?

Товариство грошей немає, бо недавно лише зорганізувалося, та це не повинно стримувати почате ді-

ло. Успіх цьої так великої праці, в першій мірі, залежить від тих, що, або бачать потребу такого видання і пожертвують чи визичуть Товариству певну суму грошей, а ні то наперед замовлять одного чи більшу скількість словарів і пришлють згори гроші, які Тов. зужие на видатки Словаря.

Що до ціни то тут годі вгадати. Тов. Укр. Культури не числить на ніякі зиски, лише бажає причинитися до доброго діла, і всі ті, що замовлять Словаря наперед і пришлють згори гроші — можуть бути певні, що й найменша надвишка яка їм буде заходити, звернеться з подякою а їхні імена будуть подані при кінці Словаря як доказ великої жертвенности на освітнім полі.

Про дальші інформації проситься всіх заінтересованих писати на адресу:

CANADIAN UKRAINIAN EDUCATIONAL ASSOCIATION

667 Flora Ave., Winnipeg, Man.

С Л О В А Р

АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ

A—(ий), перша буква англійської азбуки.

a—(е), не означений член, уживається тільки з числом поодинчим всіх трьох родів на означення іменників. Передголосними: **a, e, i, o, u, y** німою приголосною **h** набирає форми "an". Також вживається намість один: **a dollar**, один доляр.

a — prep. в, на, за, прим.:
once a day, раз в день;
twice a month, dollar a pair,

два рази на місяць;
доляра за пару.

a—prefix. наросток;
пишеться в купі з багатьома словами:
abed, afoot, aground, arise, asleep, awake.

aback adv.

(ебек), присл., назад, задом.

abandon, v.t.,

(ебендон), д., опустити, оставити, полишити.

abandoned, adj.,

(ебендонд), прикм.; покинений, оставлений, полишений.

abandonment, n.,

(ебендонмент), ім.; оставлення, полишення, покинення.

abase, v.t.,

(ебийс), д.; зневажити, поневажати, упослідювати.

abased, adj.,

(ебайд), прикм., зневажений, упосліджений.

abasement, n.,

(ебийсмент), ім.; зневага, пониження, упослідження.

abash, v.t.,

(ебеш), д.; змішати, застиддати.

abate, v.t.,

(ебийт), д.; зменшити, обнижити.

abatement, n.,

(ебийтмент), ім.; зменшення, обниження, знищення.

abattoir, n.,
(ебитор), ім.; різня, різниця.
abb, n.,
(еб), ім.; основа (ткацька).
abbey, n.,
(еббес), ім.; абатиса, ігумення.
abbey, n.,
(еббей), ім.; монастир.
abbey, n.,
(еббот), ім.; ігумен.
abbreviate, v.t.,
(ебрівійт), д.; скоротити, скорочувати.
abbreviated, adj.,
(ебрівійтід), прикм.; скорочений.
abbreviation, n.,
(ебрівійшн), ім.; скорочення.
abdicate, v.t.,
(ебдікйит), д.; зречися, уступити.
abdication, n.,
(ебдікййшн), ім.; уступлення, (з трону), зречення.
abdomen, n.,
(ебдомен), ім.; череву, живіт.
abdominal, adj.,
(ебдомінал), прикм., черевний.
abdominous, adj.,
(ебдомінус), прикм.; череватий.

abduce, v.t.,
(ебдус), д.; перемовити, відмовити.
abduct, v.t.,
(ебдокт), д.; забрати, викрасти.
abduction, n.,
(ебдокшн), ім.; забрання, викрадення.
abed, adv.,
(ебед), присл.; вліжку,
aberration, n.,
(еберййшн), ім.; зблудження, помішання, аберація.
abet, v.t.,
(ебет), д. підмовляти, підпомагати, юдити.
abeyance, n.,
(ебеєнс), ім.; завішання, стримання (справи).
abhor, v.t.,
(ебгор), д.; ненавидіти, бридитися.
abhorred, adj.,
abhorrent, adj.,
(ебгорд), прикм.; ненависний, брідкий.
abhorrence, n.,
(ебгорєнс), ім.; ненависть, обридження.
abide, v.t. & i.,
(ебайд), д.; мешкати, замешкувати, терпіти, зносити, вичікувати.
abide by
—дотримуватися, при-
тримуватися (згоди).

ability, n., (pl. **abilities**),
(ебилити), ім.; талант,
умілість, (ч. м. здібно-
сти).

abject, adj.,
(ебджект), прикм.; під-
лий, гидкий, опущений.

abjectness, n.,
(ебджектнес), ім.; під-
лість, огида, гидота.

abjure, v.t.,
(ебджур), д.; одречися,
виступити.

abjuration, n.,
(ебджурийшн), ім.; од-
речення, виступ.

ablaze, adj., adv.,
(еблийз), прикм., горю-
чий, горячковатий;
присл.; в огні.

able, adj.,
(ейбл), прикм.; здібний,
розумний.
—**able**, suf. приросток:
obtainable, tolerable.

abloom, adj., adv.,
(еблум), прикм.; цви-
туцій, розцвітаючий;
присл.; в цвіті, врозцві-
ті.

ably, adv.,
(ийблі), присл.; вміло,
зручно.
—**ably**, suf.
наросток, прислівни-
кове закінчення.

abnormal, adj.,
(ебнормал), прикм.; не-

нормальний, абнормаль-
ний.

aboard, adv.,
(еборд), присл.; вжива-
ється зі словом **all**
aboard the ship,

приказ заходити до ва-
гонів або на поклад ко-
рабля; приім., на кора-
блі.

abode, n.,
(ебод), ім.; помешка-
ння.

abolish, v.t.,
(еболиш), д.; скасува-
ти, знести.

abolition, n.,
(еболишн), ім.; знесе-
ння, скасування, зни-
щення.

abominate, v.t.,
(ебоминийт), д.; бри-
дитися, ненавидіти.

abominable, adj.,
(ебоминейбл), прикм.;
гидкий, бридкий.

abomination, n.,
(ебоминийшн), ім.; об-
ридження, огида.

aboriginal, adj.,
(ебориджинал), прикм.
туземний.

aborigines, n.,
(ебориджинс), ім.; ту-
земці, тубольці, амери-
канські індіанці.

abort, v.i.,
(еборт), д.; поронити,

породити (дитину) перед часом.

abortion, n.,

(еборши), ім.; поронення, абортція.

abound, v.i.,

(ебавнд), д.; заповнювати, переповнювати:

the sea abounds with fish,

море переповнене рибою.

about, adv., prep.,

(ебавт), присл.; приблизно, коло, навкруги;

приім., про, щодо:

the story was about animals,

about the money.

історія була про звірята, — щодо грошей.

above, adv., prep.,

(ебов), присл.; на, над, вгорі, коло, вище, по вище, старший, безмірний,

happiness above measure,

безмірне щастя.

above board, adj., adv.,

(ебовборд), прикм.; отвертий; присл., отверто, без штучок.

abrade, v.t.,

(ебрийд), д.; стиратися, витиратися.

abrasion, n.,

(ебрийжн), ім.; стерання, витирання.

abreast, adv.,

(ебрист), присл.; ряд-

ом, плече в плече.

abridge, v.t.,

(ебридж), д.; скоротити, зменшити.

abridgment, n.,

(ебриджмент), ім.; скорочення, зменшення.

abroad, adv.,

(еброд), присл.; поза домом, за границею.

abrogate, v.t.,

(еброгийт), д.; знести, скасувати.

abrogation, n.,

(еброгейшн), ім.; знесення, скасування.

abrupt, adj.,

(ебрупт), прикм.; наглий, стрімкий.

abruptly, adv.,

(ебруптли), присл.; нагло, різко, стрімко.

abruptness, n.,

(ебруптнес), ім.; пропасть.

abscess, n.,

(есес), ім.; чиряк, боляк, абцес, налив.

abscond, v.t.,

(ебсконд), д.; сховатися, втечи, скритися.

absence, n.,

(ебсенс), ім.; неприсутність.

absent, v.t., adj.,

(ебсент), д.; непоказуватися, утікати; прикм., неприсутній;

absent minded,

забудьковатий.

absolute, adj.,

(ебсолют), прикм.; абсолютний, необмежений. самовладний, чистий.

absolutely, adv.,

(ебсолютли), присл.; безоглядно, безумовно, абсолютно.

absolution, n.,

(ебсолюшн), ім.; розгрішення, оправдання, відпущення, звільнення.

absolutism, n.,

(ебсолютізм), ім.; самодержавність, абсолютизм.

absolve, v.t.,

(ебзолв), д.; відпустити, увільнити, розгрішити.

absorb, v.t.,

(ебзорб), д.; втягати, всмоктувати, всисати.

absorbent, adj.,

(ебзорбент), прикм.;— втягаючий, всисаючий.

absorption, n.,

(ебзорпшон), ім.; втягування, висисування.

abstain, v.t.,

(ебстийн), д.; здержувати, стримувати.

abstainer, n.,

(ебстийнер), ім.; непіяк поміркований.

abstinence, n.,

(ебстиненс), ім.; поміркованість, повздержливість.

abstract, v.t., adj.,

(ебстрект), д.; прикм.; витягати, одривати: не-наглядний, уявний, подуманий, одірваний; випис витяг, абстракт.

abstraction, n.,

(ебстрекшон), ім.; уява, абстракція, відірвання.

abstruse, adj.,

(ебстрыс), прикм.; темний, неясний, скритий, тайний.

absurd, adj.,

(ебсурд), прикм.; безумний, недоладний,

absurdity, n.,

(ебсوردіті), ім.; дурниця, нісенітниця.

abundance, n.,

(ебонденс), ім.; достаток, достатки, маючість

abuse, v.t., n.,

(ебюз), д., ім.; нападувати, надуживати, зле-вживати, зневажати; — напасть, зневага, зловживання.

abusive, adj.,

(ебюсив), прикм.; напасний, зневажливий, — зловживаний.

abut, v.t.,

(ебут), д.; прилягати,

дотикати, граничити
abutment, n.,
 (еботмент), ім.; край
 межа, каміний стовп (в
 мості.)
abyss, **abys**, n.,
 (ебизм, ебис), ім.; бе-
 зодня, пропасть, про-
 валдя.
abysmal, adj.,
 (ебизмал), прикм.; по-
 дібний пропасти, безод-
 ній.
acacia, n.,
 (екийшія), ім.; акація.
academic, adj.,
 (екедемик), ім.; акаде-
 мик, студент універси-
 тету, член академії.
academic, adj.,
 (екедемикал), прикм.; а-
 кадемічний, строго на-
 уковий, чисто теорети-
 чний, студентський
academy, n.,
 (екедемі), ім.; академі-
 я, вища школа, найви-
 ще наукове товариство.
accede, v.i.,
 (ексід), д.; приставати,
 годитися, доступати.
accelerate, v.t.,
 (екселерийт), д.; при-
 скорити, прискішити.
accelerator, n.,
 (екселерийтор), ім.;
 механічний приряд, ак-
 селиратор (в авті.)

acceleration, n.,
 (екселерийшн), ім.;
 прискорення, прискіше-
 ння.
accent, n.,
 (ексент), ім.; наголос,
 значок над складом чи
 буквою на знак, що
 треба вимовляти з при-
 тиском; акцент.
accentual, adj.,
 (ексентчуал), прикм.,
 наголошуваний, акцен-
 тований.
accutate, v.t.,
 (ексенчуийт), д.; наго-
 лашувати, вимовляти з
 притиском, підчеркува-
 ти.
accentuation, n.,
 (ексенчуейшн), ім.; на-
 голошування, акценто-
 вання.
accept, v.t.,
 (ексепт), д.; принима-
 ти, годитися, згоджува-
 тися.
acceptance, **acceptation**, n.,
 (ексептенс або ексепш-
 он), ім.; прийняття, одо-
 брення, погодження
acceptor, **accepter**, n.,
 (ексептор), ім.; прини-
 маючий.
access, n.,
 (ексес), ім.; доступ,
 приступ, приріст.
accessary, n., adj.,

(ексесори), ім.; прикм.; учасник, співучасник, спільник, додатковий, побічний.
accessible, adj.,
 (ексесибл), прикм.; доступний, приступний.
accession, n.,
 (ексешон), ім.; доступ, приступ.
accessory, n., adj.,
 (ексесори), ім.; прикм.; доступлення, приступлення: доступний, приступний.
accidence, n.,
 (ексіденс), ім.; відміна слів, початкова грама- тика.
accident, n.,
 (ексідент), ім.; випадок, случай, припадок.
accidental, adj.,
 (ексідентал), прикм.; випадковий, посторон- ній, бічний:
accidentals,
 побічні доходи або ви- датки.
accidentally, adv.,
 (ексідентали), присл.; випадково, случайно, прїнагідно.
acclaim, v.i., n.,
 (еклийм), д.; оплеску- вати, славити, прослав- ляти.
acclamation, n.,

(еклемейшн), ім.; за- гальне одобрення, акла- мація.
elected by acclamation,
 одногосний вибір, вибір через акламацію, одно- згідність.
acclimate, v.t.,
acclimatize, v.t. & i.,
 (еклаймейт або еклай- метайз), д.; привикати, приноровлюватися до чужого підсоння.
acclimation, n.,
 (еклаймейшн), ім.; при- викнення, приноровле- ння, до чужого підсоня.
accommodate, v.t.,
 (екомодийт), д.; примі- стити, вигодити, засто- сувати.
accommodating, adj.,
 (екомодийтінг), прикм.; вигідний, слухняний, у- служний.
accommodation, n.,
 (екомодийшн), ім.; при- міщення, вигода, обслу- га, притулок.
accompany, v.t.,
 (екомпені), д.; акомпаніювати, пригравати до (співу), товаришувати, одпроваджувати.
accompaniment, n.,
 (екомпенімент), ім.; а- компанімент, вторува- ння, пригравання.

accomplish, v.,

(еконпліс), ім.; спів-у-
часник, співвинувник.

accomplish, n.,

(еконплісити), ім.; спів
участь, співвинуватість.

accomplish, v.t.,

(еконпліш); д.; докона-
ти, докінчити, сповнити,
викінчити.

accomplished, adj.,

(еконплішд), прикм.;
викінчений, укінчений.

accomplishment, n.,

(еконплішмент), ім.;
викінчення, укінчення,
виконання, довершення.

accord, n., v.t. & i.,

(екорд), ім., д.; згода,
однодумство, погодже-
ння; бути в гармонії, —
мати одну думку, зго-
джуватися.

accordance, n.,

(екорденс), ім.; згода,
гармонія.

accordingly, adv.,

(екордінгли), присл.;—

отже, ізза цього.

accord, n.,

(екордійи), ім.; ручна
гармонія.

accord, v.t.,

(екост), д.; підходити,
підступати, зачіпати на
розмову.

account, n., v.i.,

(екавнт), ім.; д.; раху-
нок, причина, справа:
рахувати, здавати
справоздання, подавати
причину, відповідати.

accountancy, n.,

(екаунтенсі), ім.; кни-
говодство, наука про
ведення рахункових
книг.

accountant, n.,

(екавнтент), ім.; кни-
говодець, бухгалтер.

accredit, v.t.,

(екредит), д.; уповаж-
нювати, довіряти.

accredited, adj.,

(екредитед), прикм.;
уповажнений, довірений

ПОЯСНЕННЯ

v.t., — verb transitive.

v.i., — verb intransitive.

д., — дієслово.

adj., — adjective

прикм., прикметник.

adv., — adverb.

присл., — прислівник.

n., — noun.

ім., — іменник.

СКОРОЧЕНЬ:

prep., — preposition.

прим., — приіменник.

suf., — suffix.

наросток.

pref. — prefix.

приросток.

pl., — plural.

ч. м., — число многе.

КИЇВ У ЗВАЛИЩАХ
(Продовження з минулого числа.) }

ІСТОРІЯ МОНГОЛЬСЬКОГО ПАСТУШКА.

Як прийшло в Азії до Тамерлянів і Джінгісханів, що були героями найбільш кривавої драми світової історії?...

Китайські літописи того часу оповідають:

На окраїні азійської пустині Гобі, серед пастирських кочівничих племен, росте хлопець Темуджін. Ті племена не знають письма, ні хліборобства, ні ремесла. Живуть без жадних культурних вимог. Натомість живе серед них традиція старих переказів, що повторяються з роду в рід при вечірних ватрах, переказів, що говорять про світле минуле Монголів, про їхнього прабатька Бірте-Чіно "сірого вовка", що був колись наймогутнішим князем Тибету. Темуджін є його нащадком. І перше чудо його життя сповнюється вже при його народинах: у своєму маленькому пастушечку тримає новородок грудку заціпенілої крові! Всі називають це знаком небес і віщують поворот нового велиття Монголів. Так предсказують зрештою чарівники — шамани.

Дальше життя Темуджіна дійсно виправдує ці сподівання. З нужди і горя хлопячих літ несе його доля високо, на престіл найбільшого володаря.

Його безперечно велика індивідуальність допомагає йому спершу об'єднати довкола себе племена серед яких жив. Це був початок, перший етап його кар'єри. А коли він опісля став прибраним сином могутнього Тогруль Хана, вдається йому хитрістю і силою підпорядкувати собі все більше монгольських племен, по черзі Кераїтів, Меркіті, Чурієтів, аж до Чайчутів і дальше. Коротко пізніше нараховує він під своєю коман-

дою вже 13 тисяч длатер. Це значить рівно 13 тисяч во-
яків. Вони саме стали ядром північних величезних мон-
гольських армій. І вже тоді були вони поділені на пол-
ки, при чому кожний полк був замкненою для себе ці-
лістю. Залізна дисципліна тримала їх всіх під одною
командою. Вже тоді вивчили вони штуку блискавково-
го наступу, блискавкового оточення, фланкування
і інше.

Сорок чотири роки мав колишній пастушок Хан
“цар царів” Шуту-Богдо “післанець божий”, коли за-
панував самовладно над 400.000 Монголами. Але вже
давно до цього вписав своє ім'я в історію. Обєднавши-
ся з Номадами покотилася монгольська лавіна спершу
на азійські сумежні землі. Темуджін-Джінгіс-Хан ста-
нувши на чолі монгольських військ, здобув спершу
східні й південно-східні китайські провінції Кін і Гсія
вапочатковуючи таким чином розвал старих культур-
них держав Азії. Вже тоді виявляється непереможним
новий спосіб воювання Монголів, його швидкість ініціа-
тиви, жахлива звірськасть. Монгольські частини ідучи
до наступу на мурі міст, залюбки гнали перед собою
полонених жінок, дітей і старців, звичай, що повторю-
вався зрештою також і в Мєскалів. А коли після кож-
ного воєнного походу приводили зі собою у свояси де-
сятки тисяч полонених, — то переводили вибір. Виби-
рали ремісників, учених, мистців і техніків присуджу-
ючи їх на невольницькі роботи. Лише їм дарували жит-
тя, а решта мусіли згинати.

ХОЧЕМО УСЕ МАТИ:

І ВСЕ МИ БИ МАЛИ.

КОЛИБ ПРО ТЕ, ЩО ХОЧЕМ.

ВСІ ЩИРО ПОДБАЛИ.

С. М. Дорошук

ЗА КРАЩИМИ ФОТОГРАФІЯМИ

STEPHEN'S

Ваш фотограф

788 Selkirk Ave.,

Winnipeg, Man.

Телефон 55-204

ДР. М. КАНЧР
Дентист

615 Селкірк Аве.,

Вінніпег

КЕНАДА СОСИДЖ КО.

Виробляє дуже добрі смачні ковбаси і всякі інші масарські вироби. За чистоту і добру услугу ручимо. Замовляйте за доставою телетоном: 98 070

Canada Sausage Co.

99½ MacDonald St.,

Winnipeg, Canada

ПІЙТЕ

MEXICOLA

— виробляє —

УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА

ZERO BOTTLING WORKS 90 Lorne Ave. :: Phone 53 999
WINNIPEG, MAN.

СТАРИЙ КАВАЛІР

Це є дуже смішна і нова легка комедія до вистави на якій будь сцені.

Дієвих осіб є три: дві жінчині і мущина.

Ціна з пересилкою .45 ц.

СВІЯ ДО СВОГО

Нова комедія на 1 дію. Дієвих осіб є п'ять: 2 жінчині і три мущини. Смішна і легка до вистави дебуть.

Ціна .20 ц.

ЗА ЖЕНИХАМИ

Нова комедія на 1 дію. Дієві особи: 2 мущини, а 5 дівчат. Ціна — .20 ц.

Замовляйте зараз поки є на складі (ще 10 штук).

“ПРОМІНЬ”

623 SELKIRK AVE., —::::— WINNIPEG, CANADA

